

## **KPÉDÉLÉ TÌMÀTÉYÒ** **Kpédélé bà cu wáràgà mì** **Páwòlò jì Tìmàtáyò**

<sup>1</sup> Nìno a ye tí Páwòlò, tí tú mì Bìndi-Mbíri tí Jézù. Ye gí tí tú mì Bìndi-Mbíri go có mì Mbíri tí mbe 'vala ndoo, delè go có mì wó tí Bìndi-Mbíri tí Jézù tí nó, náa ndoo kù koṛo 'válá lì mítí wó nó. Ye kù cu wáràgà tí nó. <sup>2</sup> Jì wò tí Tìmàtáyò, tí 'dóó 'viì mì ye, náa ndà só ta ndà kù tee njembí ndà mítí Bìndi-Mbíri. Ye kù 'deke tí ye jì Bu ndoo tí Mbíri, ye delè kù 'deke tí ye jì Bìndi-Mbíri tí Jézù, tí Mbe tí ndoo, máa ndú 'ví bàkà nambeè mì ndú, wàa ndú 'ví ṛò yè ṛo lo. Ndú delè 'ví si wò 'ví dù ta 'dè njembí lo.

<sup>3</sup> Ye táánò ci wò ta o tí nó náa ye kù ya gí tàkò to Mèsidóniyà nó, máa wò 'ví co 'do gbí gbata Éfàsù lá. Tacó wàa wò 'ví ṛò ta có gítí ndâ ṛa ndâ 'duù tí nó mbe kù nìbà ndâ sú có jì ndâ 'duù á bìndi có mì Mbíri nó. <sup>4</sup> Nèté mì ṛa ndâ 'duù tí nó a bà je mbí ndú kpolo ma mítí ndâ tà-ká-tà mì ndâ ká gù ndú, ta bà 'deke ndâ ṛè ndâ ká gù ndú mèè jì ndâ 'duù. Káa ndâ ṛa ndâ i tí nó náa ndú kù bàkà nó a ndâ i mbe kù ṛòndòkò muu ndâ 'duù 'do tí bà bàkà go có mì Mbíri, náa 'duù kù ṛò ni ta bà tee njembí wó mítí Mbíri nó. <sup>5</sup> Káa ndoo kù nìbà i jì ndâ 'duù tacó wàa ndú 'ví zè ndâ 'bí ka ndú nìkì maa, tí ṛa tó bà zè tí nìno mbe gí 'do gbí ndâ ngbàrángà njembí, ta tó muu, ta bà ùnje gítí Mbíri ta njembí 'duù gbaànjé. <sup>6</sup> Ndâ ṛa

ndâ 'duù tí nò ne 'do tí cèe kpokèjì mì yúcó gî. Ndú kù ya ká yàlàkàà gí tàkò ndâ 'bí ña ndâ có ta ñjì gbí ndú wálá. <sup>7</sup> Ndú kù bàkà tí ndú tí ndâ kpo-kpò mbe 'di gbí ndâ có mì Mòze, káa ndú 'di gbí ndâ có tí nò náa ndú kù 'dè nò lá. Ndú delè ñò ndâ i tí nó náa ndú kù 'dè có gítí ndú nó ni ká lá.

<sup>8</sup> Ndoò ñò ni gî máa, ndâ có mì Mòze a ndâ tó có, náa 'duù má ñò nderè ndú ni gî nò. <sup>9</sup> Ndoò delè gii ñò ni gî, máa, à kù 'dè có me ji ndâ tó 'duù lá. À kù 'dè có a i ji ndâ mbe bàkà vò i, go ndâ mbe ngbútù, ta ndâ mbe bàkà i-Mbíri lá, ta ndâ mbe bèè ɾo Mbíri, ta ndâ mbe zi ndâ bu ndú ta ndâ nawu ndú, ta ndâ mbe zi ku. <sup>10</sup> À gii 'dè có a i ji ndâ mbe zingbà ta ndâ niì, ta ndâ mbe sì ta ndâ 'bí ka ndú 'dakò, ta ndâ mbe ngbà ndâ 'duù, ta ndâ mbe 'vére, ta ndâ mbe see tí ndú gítí 've có, ta ndâ mbe bàkà ndâ 'bí ña i ñinó mbe co tende 'do tí cèe bà ñibà i tí nó <sup>11</sup> mbe ya 'vii ta ña serè Banga-Ngú-Có tí nó náa Mbíri tí nó náa ndoo kù ùlù yí nó kpili ji ye, máa, ye kpolo tí, wàa ye 'ví ma ji ndâ 'duù nò.

*'Dè ñikì maa ji Mbíri á gí tàkò nambeè mì wó*

<sup>12</sup> Ye 'dè ñikì maa ji Bindi-Mbíri tí Jézù tí Mbe tí ndoo, mbe je wotí ji ye, tacó yí ñò ni gî máa, ye bà bàkà nèté mì yì go có tí nó náa à gbí muu yì nó gî. <sup>13</sup> Ye táánò sàa a mbe kù 'dè ndâ vò có gí bà tí Jézù. Ye táánò a mbe kù mèèkè'i tí ndâ 'duù mì wó. Ye delè táánò a mbe kù go ndú ta zu ngò. Káa Mbíri gii toɾo ndâ vò i mì ye nò 'dáá gî mítí wó tí bàà, tacó yí ñò ni gî, máa, ye táánò ñò ndâ vò i tí nó náa ye kù bàkà nò ni lá, tacó ye ta o

tí nò ùnje gítí Bìndi-Mbíri kálásê. <sup>14</sup> Mbíri bàkà nambeè ji ye me gbolò, ta bà wu bà ùnje, ta bà zè Bìndi-Mbíri tí Jézù nìkì maa mí gbí njembí ye me gbolò. <sup>15</sup> Cò tí nó náa à 'dè máa, «Bìndi-Mbíri tí Jézù táánò gí gí muu to nó tacó bà 'vala ndâ mbe bàkà vò i,» nó a cèe yúco ta kponje gítí wálá, tí cèe có mbe 'vii tí có bà ùnje gítí ta njembí 'duù gbaànjé. Ye a fùúfù gbí òkò tí ndâ mbe bàkà vò i 'dáá gí. <sup>16</sup> Káa ta ndâ ña ñinó 'dáá gí, Mbíri gii bàkà nambeè ji ye mí pí ndâ vò i mì ye nò me gbolò. Tacó wàa, Bìndi-Mbíri tí Jézù 'ví tù ta bà bà kònò ndâ mbe bàkà vò i jì ndâ 'duù ñinó 'dáá gí á kèjì gí bà ùnje gítí wó tacó bà 'de 'válá ñinó mbe cee lá nò.

<sup>17</sup> Ndoò te duù mítí Mbíri,  
 ndoo ùlù yí tí gba tí nó mbe cee lá nó,  
 kpòò ya tí .

Ndoò te duù mítí Mbíri,  
 ndoo ùlù yí tí 'duù tí mbe dù tí ká nó,  
 kpòò ya tí .

Ndoò te duù mítí Mbíri,  
 ndoo ùlù yí tí nó náa ndoo ñò yí ta ọo ndoo  
 lá nó,  
 kpòò ya tí .

Go-i-tí-nò!

<sup>18</sup> Ye kú 'deke a tí ye jì wò máa, bà mbí lo 'ví ò tí ndâ có mì ndâ mbe ma có mì Mbíri náa ndú táánò 'dè gítí lo nó lá, Tìmàtéyò, 'viì mì ye. Kpolo tí ndú mì gbí njembí lo, wàa wò 'ví gò gó go i mì ngáángbá 'viì-'dakò. <sup>19</sup> Ndâ zí'i-gó mì lo 'ví dù a bà tee njembí lo mítí Mbíri, ta bà dù ta tó muu. Ye kú 'dè có tí nò jì wò tacó ndâ 'bí 'duù táánò bàkà vò muu, bìndi ndú giì mèèkè gbí bà ùnje mì

ndú gítí Mbírì kùdùù gî. <sup>20</sup> Ndâ 'bí 'duù sósò'ò 'do gbí òkò tí ndâ 'duù tí nò a ndâ Ìmànýò ta Àlèsándorò, náa ye táánò ká waa có mítí ndú ta bà kaa ndú ji Gba-vò-i, tacó wàa ndú 'ví no bà 'dè zu có gí bà tí Mbírì ngbó.

## 2

### *Na kpokèjì bà 'deke tí ji Mbírì*

<sup>1</sup> Má éno, kpédélé có mì ye ji wò éno, máa, wò 'ví 'deke tí lo ji Mbírì tacó tí ndâ 'duù 'dáá gî. Wò 'ví yù i gítí mîrì lo 'do mì Mbírì. Wò 'ví yù nambeè 'do mì wó tacó tí ndâ 'bí 'duù. Wò delè 'ví 'dè nìkì maa ji yí.

<sup>2</sup> Wò 'ví 'deke tí lo ji Mbírì kpolo ma tacó tí ndâ gba mì ndoo, ta ndâ kpo-kpò 'duù kùro ndoo, tacó wàa ndoo 'ví 'vala ta wo gbí òkò tí ndoo lá, ndoo 'ví 'vala a i gbí 'dê tí, ta bà te duù mítí Mbírì, delè ta bà bàkà ndâ i ñinó mbe 'vii á ọ 'bá nò. <sup>3</sup> Bà 'deke tí ndoo éno a tó i mbe kù peteke tàkòcò Mbírì tí mbe 'vala ndoo. <sup>4</sup> Tacó à tí wó a go bà 'vala ndâ 'duù 'dáá gî, tacó wàa, ndú 'ví ñò yúco ni. <sup>5</sup> Tacó Mbírì ká gbaànjé cuki. Mbe kù 'viindi gbí òkò tí ndâ 'duù muu to tí nó ta Mbírì delè ká gbaànjé, tí Bìndi-Mbírì tí Jézù, <sup>6</sup> mbe sì mîrì wó ji ku á muu ndâ 'duù 'dáá gî. Mbírì táánò tuu yí tí mbe ma có 'válá ji ndâ 'duù ta tó o mì wó mbe 'vii gbí muu wó tí Mbírì. <sup>7</sup> Ye kù 'de ji wò ta yúco, ye jé 'dè 'vére lá, máa, àá táánò je ye tí mbe nìbà có tí nò tí yúco nò ji ndâ 'duù ñinó náa ndú me ndâ Jùdéyà lá nó, tacó wàa, ndú 'ví ùnje gítí .

<sup>8</sup> Má éno, có gbí muu ye éno máa, ndâ 'duù tí ndâ bàndò 'dáá gî 'ví 'deke tí ndú ta bà kaa 'bì ndú, tí 'bì ndâ yè ta vò i mì ndú wálá, á gí yaà jì Mbírì, ta pétékè tàkòcò ndú, delè ta gbínje gbí òkò tí ndú wálá.

<sup>9</sup> Có mì ye jì ndâ niì éno máa, ndú 'ví yuu bongo ònó mbe 'vii á ọ 'bá mbe te nô mí ọ ndâ 'duù lá nô. Ndú delè 'ví je mbí ndú kpolo ma mítí bà te banga cèkèè tacó bà mà tí ndú jì ndâ 'duù lá; <sup>10</sup> ndú 'ví te banga a i ta bà bàkà ndâ tó i á go i mì ndâ ọ ndâ niì ònó mbe túbà tí ndú tí ndâ mbe ùnje gítí Mbírì gî nô. <sup>11</sup> À delè má kù nìbà i jì niì, yí 'ví dù ngbì. Yí delè 'ví te duù mítí 'duù tí nò mbe kù nìbà i jì yí nò. <sup>12</sup> Ye ùnje gítí éno máa, niì 'ví dù tí mbe nìbà i jì ndâ 'dakò nò lá. Yí delè 'ví dù pí tí ndâ 'dakò lá. Yí 'ví dù ngbì kùro ndâ 'dakò. <sup>13</sup> Tacó Mbírì táánò suu kùro a Ádàmà tí 'dakò, bìndi yí gii suu Évà tí niì. <sup>14</sup> Gba-vò-i delè táánò ee me ndi Ádàmà lá, yí ee a ndi Évà tí niì, bìndi niì gii kpò có mì Mbírì gî. <sup>15</sup> Káa a bà jò ndâ 'vii ká bà 'vala ndâ niì, náa ndú má dù tí ndâ niì ònó mbe aanga muu ndú mítí bà tee njembí ndú mítí Mbírì nò.

### 3

*Ndâ kpo 'duù kùro ndâ mbe kù kili ta ọ̀ mì Bìndi-Mbírì*

<sup>1</sup> Có tí nó máa, go bà dù tí gbolò 'duù kùro ndâ mbe kù kili ta ọ̀ mì Bìndi-Mbírì má tí 'duù, yí kù kojo a tó có ngé waa gî nó, a yúcó ta kponje gítí wálá. <sup>2</sup> Káa ọ̀ 'duù tí nò 'ví dù me mbe kù bàkà ndâ i-nô lá. Yí 'ví dù me mbe kò njèèkù niì

lá. Yí 'ví dù a i tí 'duù ònó ta ngbárángà muu wó. Yí 'ví dù me 'duù ònó mbe kù bàkà ndâ i-'viì nó lá. Yí 'ví dù a i tí 'duù ta muu ká tí wó. Yí 'ví dù tí 'duù ònó ta njekèjì 'bá mì wó ká ngàà jì ndâ 'duù. Yí delè 'ví dù tí mbe nìbà tó kpokèjì bà 'vala ndò jì ndâ 'duù. <sup>3</sup> Nà 'duù tí nò 'ví dù me vò mbe nù pe lá. Yí 'ví dù me mbe kùmùkù ndâ i mì ndâ 'duù lá. Yí 'ví dù a i tí 'dê 'duù, me mbe gbínje lá. Yí delè 'ví dù me mbe go ndá kpo-kpò i lá. <sup>4</sup> Yí 'ví dù tí ònà 'duù ònó mbe ni bà 'viindi 'bá mì wó nìkì maa gî, náa ndâ 'viì mì wó kù 'di có mì wó, delè náa ọ̀ ndâ 'duù ká ngbárángà'i gítí ndâ 'viì mì wó. <sup>5</sup> Tacó bà kpolo tí 'dóó 'bá mì wó má kpò yí gî, yí bà 'de wotí gítí bà kpolo tí 'bá mì Mbírì 'do kòtí 'di? <sup>6</sup> Yí 'ví dù me ngú mbe ùnje gítí Jézù lá. Tacó yí bà luguu á tí wó ta bà sí tí wó tí gbolò 'duù ta kpéétí wó, bìndi Mbírì bà waa có mítí wó go bà waa có mítí Gba-vò-i. <sup>7</sup> 'Duù tí nò 'ví dù a ònà 'duù ònó náa ndâ 'duù ònó mbe ùnje gítí Bìndi-Mbírì lá nó kù te duù mítí wó. À má me éno lá, ẹ̀ wó bà volo gî, bìndi yí bà tè wú mì Gba-vò-i.

*Ndâ mbe koni ndâ mbe kù kili ta ẹ̀ mì Bìndi-Mbírì*

<sup>8</sup> Ndâ mbe kù koni ndâ mbe kù kili ta ẹ̀ mì Bìndi-Mbírì nó 'dáá gî delè 'ví dù a ndâ ònà ndâ 'duù ònó náa ndâ 'duù kù te duù mítí ndú nò. Ndú 'ví dù tí ndâ mbe 'dè yúcó. Ndú 'ví dù me ònà ndâ 'duù ònó náa pe kò ndú gî nó lá. Ndú delè 'ví dù me ndâ mbe go ndá kpo-kpò i lá. <sup>9</sup> Ndú 'ví dù tí ndâ 'duù ònó ta muu ndú ngbárángà'i, mbe kù ùnje gítí có mì Bìndi-Mbírì 'do ká ngé

rèngbó . <sup>10</sup> À 'ví ò muu ndú kùro kózò gí, bà lê má tí ndú wálá, à 'ví gii bàkà ndú.

<sup>11</sup> Ndâ niì ònó mbe kù koni ndâ mbe kù kpolo tí ndâ mbe kù kili ta rẹ̀ mì Bìndi-Mbírì nó, delè 'ví dù a òa ndâ niì ònó náa ndâ 'duù kù te duù mítí ndú ò. Ndú 'ví dù me ndâ mbe ni rẹ̀ lá. Ndú 'ví dù tí ndâ niì ònó ta muu ndú ngbàrángà'i ò. Ndú delè 'ví dù tí òa ndâ niì ònó mbe kù bàkà nèté ta njembí ndú gbaànjé ò.

<sup>12</sup> Ndâ 'dakò ònó tí ndâ mbe kù koni bà kpolo tí nèté gítí ndâ mbe kù kili ta rẹ̀ mì Bìndi-Mbírì nó delè 'ví dù me ndâ bu njèèkù niì lá. Ndú delè 'ví dù a ndâ òa ndâ 'duù ònó mbe kù kpolo tí ndâ 'bá mì ndú, ta ndâ 'viì mì ndú nìkì maa. <sup>13</sup> Tacó ndâ 'duù kù te duù mítí ndâ mbe kù bàkà nèté bà koni ndâ mbe kù kili ta rẹ̀ mì Bìndi-Mbírì jáá. À delè tí ndú a wotí bà 'dè có gítí bà tee njembí ndú mítí Bìndi-Mbírì ta gúku tí ndú wálá.

<sup>14</sup> Ye kù cu wàràgà tí nó jì wò ta có bà ya gí mì yo kà gbí muu ye. <sup>15</sup> Káa 'bí i máa tii bà ya ye gí kà gí, wò 'ví ò éno máa, ndâ 'duù 'ví 'vala 'bá mì Mbírì nìkì maa. Ye kù ni a ndâ mbe kù kili ta rẹ̀ mì Bìndi-Mbírì, tí ndâ 'viì mì Mbírì tí nó tí wu Mbírì, delè tí ndâ mbe kù te rẹ̀ có mì Mbírì gí yaà tí kpoò ò.

<sup>16</sup> À dú káa yúco máa, bà 'di gbí kpokèjì mì Mbírì táánò sàà a gbolò có kóó. Có kóó tí nó a Bìndi-Mbírì,

tí mbe gí gí muu to tí nó táánò tí 'duù.

A Bèrì-mì-Mbírì táánò ká túbà tí wó,

ndâ basìlì táánò ò yí gí,

àá táánò ma có tí wó jì ndâ 'duù gí.

Ndâ 'duù táánò ùnje gítí wó muu to tí nó gî,  
 àá táánò te yí ya tí gí gbírì gî.

## 4

### *Ndâ sú mbe nìbà i*

<sup>1</sup> A Bèri-mì-Mbírì ká 'dè có ta nje wó ngbárángà'i éno máa, ndâ 'bí 'duù gbí ndâ sè sili tí nó gí kùro o bà gí Bìndi-Mbírì káká'i nó bà je mbí ndú kpolo ma a i gítí bà ru ndi ndâ 'vére mì ndâ bààcì á bìndi có mì Mbírì. <sup>2</sup> Ndâ mbe 'dòkò có mì ndâ ña ndâ bààcì tí nò a ndâ mbe 'vére, tí ndâ mbe tìrì ta ndi nò bà 'dè 'vére káká'i á ro ndú wálá. <sup>3</sup> Ndâ 'bí ña 'vére mì ndú máa: bà kò nìi a vò i kùro Mbírì, wàa ndâ 'duù delè 'ví gee tí ndú 'do tí ndâ 'bí ña ndâ i-zò-zò. Káa Mbírì táánò suu ndâ i tí nò náa ndâ vò 'duù tí nò kù 'dè có máa ndâ 'duù 'ví zò ndú lá nò, tacó wàa ndâ mbe ùnje gítí Bìndi-Mbírì, tí ndâ mbe ñò yúco ni gî, 'ví zò ta bà 'dè nìkì máa ji Mbírì ta líkí'o tí ndú. <sup>4</sup> Mbírì táánò suu 'dáá káa ndâ tó i, tacó wàa ndoo 'ví zò ndú 'dáá gî ta pétékè tàkòcò ndoo, náa ndoo má a ndâ mbe ñò tó i náa 'duù bàkà ji ndoo ni nò. Má éno, ndoo 'ví bè ndâ 'bí i, máa, ndú a ndâ vò i nò lá. <sup>5</sup> Tacó a có mì Mbírì, toko ta bà 'deke tí ndoo ji Mbírì tacó ndâ i tí nò, ká kù bàkà ndú tí ndâ ngbárángà i.

### *Tó bòò mì Bìndi-Mbírì*

<sup>6</sup> Wò má nìbà ndâ có tí nò 'dáá gî ji sè ndâ ná'vindí lo, gbí éno máa, wò bà dù tí tó mbe bàkà nèté mì Bìndi-Mbírì tí Jézù. Wò delè kù nì a bà máa, bà nìbà i mì Bìndi-Mbírì náa wò kù ru ndi nó ya gí gbí mbelè lo ngé tè gî. <sup>7</sup> Nèté



mì lo 'ví dù ta ndâ ñónókó tà-ká-tà ta i gbí ndú wálá gítí ndâ i muu to tí nó nó lá. Aanga muu lo mítí bà dù tí 'duù mì Mbírì. <sup>8</sup> Bà tala bà ngaka tí 'duù tacó bà je wotí ji diì wó a tó i, káa bà tala bà ngaka tí 'duù tacó bà bàkà go có mì Mbírì a kpóló-kpolo i co tí bà ngaka tí tacó bà je wotí ji diì 'duù gî. Tacó 'duù bà 'de i gbí ta bà só: 'bí gbaànjé á si yí muu to tí nô, bìndi 'bí á bìndi ku mì wó. <sup>9</sup> Tee njembí lo mítí có tí nò, tacó ñìnò a yúcó ngé waa gî. <sup>10</sup> Tacó éno, ndoo kpónó kù te kpo muu, ndoo delè kù bàkà nèté tí kpoò, tacó ndoo kù koṛo có lì a i mítí Mbírì tí nó mì ndoo, tí wu Mbírì mbe kù 'vala ndâ 'duù 'dáá gî nô. Co tí ndâ i 'dáá gî, yí kù 'vala a ndâ mbe ùnje gítí yúcó tí nò. <sup>11</sup> Nibà ndâ có tí nò ji ndâ 'duù, wàa wò 'ví ñò máa, ndú bàkà go ndú.

<sup>12</sup> Si tí lo ji ndâ 'duù wàa ndú 'ví ñonoko wò máa, wò a 'viì nò lá. Dù tí mbe nibà ndâ ña ndâ tó i 'dáá gî, go bà 'dè banga nje, ta tó 'válá, ta bà zè ndâ 'duù ñìkì maa, ta bà dù ta ngbàrángà njembí, ji ndâ mbe ùnje gítí Bìndi-Mbírì. <sup>13</sup> Dù kù 'deke wáràgà mì Mbírì, wàa wò 'ví ñìbà ndâ có gbí ji ndâ 'duù 'dáá gî, yee tí o bà gí ye gí mì yo kà. <sup>14</sup> Bà mbí lo 'ví ò tí i-nambeè tí nó táánò náa Mbírì je ji wò ta o tí nó náa ndâ mbe ma có mì Mbírì 'dè ta có, bìndi có tí nó ndâ kpo 'duù mì ndâ mbe kù kili ta òrè mì Bìndi-Mbírì gii tee ta 'bì ndú mítí lo nó lá. <sup>15</sup> Koṛo gbí có tí nò náa ye 'dè ji wò nò tí kpoò, bìndi wò 'ví mèlè ndi ndâ i tí nò náa ye 'dè có gítí ndú ji wò nò. Tacó wàa ndâ 'duù 'ví ñò máa, wò me mbe ja gí ndiì lá. <sup>16</sup> Kpolo tí lo, wò delè 'ví kpolo tí i tí nó náa

wò kù nìbà jì ndâ 'duù nô. Bàkà ndâ i tí nò ta o 'dáá gî, tacó wàa, wò 'ví 'vala ta miṛi lo, wò delè 'ví 'vala ta miṛi ndâ mbe kù 'di có mì lo 'do gbí vò i.

## 5

### *Nèté gítí ndâ mbe kù kili ta ɾè mì Bìndi-Mbíṛì*

<sup>1</sup> Wò 'ví 'dè gbí vò i mì 'duù ñinó tí kpo 'duù jì wò nó jì yí ta 'bê lá. 'Dè có ta yí pètékè'i, á go bà 'dè có mì lo jì bu lo. Wò 'ví 'dè có jì ndâ 'vii-'dakò á go bà 'dè có jì ndâ ná'vindí lo. <sup>2</sup> Bìndi wò 'ví 'dè gbí bà lê mì ndâ kpo niì jì ndú gbí tó kpokèjì á go bà 'dè có jì nawu lo. Bìndi wò 'ví 'dè gbí ña ndâ vò i mì ndâ 'vinî jì ndú ta ngbárángà njembí lo á go njembí 'duù gítí ndâ námì wó.

<sup>3</sup> Yo 'ví te duù mítí ndâ nawù ku; ye kù nì a ndâ nawù ku ñinó tí ndâ mbe yê ta 'dóó 'duù mì ndú wálá nô. <sup>4</sup> Káa ndâ 'vii, ta ndâ 'vii-gù má kuu mì nawù ku, yo 'ví si ndú 'ví tala bà kpolo tí nawu ndú á go có mì Mbíṛì, tacó bà sù có ndâ nèté tí nó náa nawu ndú tí nò táánò bàkà gítí ndú si ndú gbí 'vii nó kùro má kózò gi. Tacó nèté bà kpolo tí ndâ mbe jò ndoo a nèté mbe kù peteke tàkòcò Mbíṛì. <sup>5</sup> Káa niì ñinó tí nawù ku ta 'vii mì wó wálá, delè ta 'dóó 'duù mì wó wálá nó, 'ví koṛo có gítí Mbíṛì, ta bà dù kù 'deke tí wó, ta bà yù i 'do mì Mbíṛì ta o 'dáá gî. <sup>6</sup> Káa ña nawù ku ñinó mbe zèè kpolo ma a ngê líkí'o muu to tí nó nó a kánjí ku. <sup>7</sup> 'Dè có tí nò jì ndâ mbe kù kili ta ɾè mì Bìndi-Mbíṛì, tacó wàa ndâ 'duù 'ví ño ndi ndú lá. <sup>8</sup> 'Dè có jì ndú máa, 'bí 'duù gbí òkò tí ndú má kpolo tí ndâ 'vii mì wó ta ndâ 'dóó nambe wó

lá, gbí éno máa, 'duù tí nò biya nò a bà 'di có mì Bìndi-Mbírì gî. À delè nìkì káa 'duù ònó mbe ùnje gítí Bìndi-Mbírì lá nó á co tí òa 'duù tí nò.

<sup>9</sup> Wò 'ví cu mí gbí wáràgà bà cu rẹ ndâ nawù ku ònó náa ndâ mbe kù kílì ta rẹ mì Bìndi-Mbírì kù kpolo tí ndú nó káa rẹ ndâ nawù ku ònó ta ndoò tí ndú ndii zì'duù-ta'ò gî ò. Ndú 'ví dù a ndâ niù ònó jé mbe rànàgà kù lá. <sup>10</sup> Delè ta rẹ ndú wu ta bà bàkà ndâ tó i ònó go bà ko ndâ 'viù mì ndú gbí tó kpokèjì, ta bà konì ndâ yè, ta bà te wiri mítí ndâ mbe 'do 'do, ta bà caka kò ndâ mbe kù bàkà nèté mì Bìndi-Mbírì go i gbí tàkìi mì ndoo tí ndâ Jùdèyà tacó bà te wiri mítí ndú, ta bà koṛo có gítí bà bàkà ndâ tó i ò.

<sup>11</sup> Káa yo 'ví cu rẹ ndâ nawù ku ònó ta mbelè ndú kù i ngèlè kálásè nó lá. Tacó go bà-nò-vò-ndò má gii tanga mítí ndú ndii muu wotí bà koṛo có mì ndú gítí Bìndi-Mbírì gî, a có bà kò tí káká'i ká bà dù gbí muu ndú. <sup>12</sup> Bìndi ndâ 'duù bà gii kùtù a tí gítí ndú máa, ndú ònòkò gbí 'bá ndú 'do tí kpédélé ngo nje ndú gî. <sup>13</sup> Ndâ 'bí òa i gbí kù ndâ dó nawù ku tí nò ta mbelè ndú kù i ngèlè kálásè nò, a jè, ta bà nò ta 'bá mì ndâ 'duù sàkàmàà. Ndú kùtàá má si ká mítí ndâ ònó, má wálá, à nìkì ma. Káa ndâ i mbe gii volo ndú ngé gî, a ndâ bà kùtù tí, ta bà yuu tí ndú mí gbí ndâ i, ta ndâ có ònó ta rẹ ndú gbí wálá, delè ta bà 'dè ndâ 'bí òa kpo-kpò có mbe 'vii ta ndú lá. <sup>14</sup> Ye koṛo có máa, àá bà 'vii ta ndâ nawù ku ònó ta mbelè ndú kù i ngèlè kálásè nó a bà kò ndâ 'bí ngú 'dakò, ndú 'ví jò ta ndâ 'viù, wàa ndú 'ví koṛo có gítí ndâ i-'bá mì ndú. Tacó wàa,

ndâ ku'di mi ndoo 'vi 'de ta kpokèjì bà ñonoko ndoo lá. <sup>15</sup> Ye kù 'dè có tí nò tacó ndâ 'bí nawù ku kpónó 'dòkò 'do tí ndoo kù ru ndi Gba-vò-i gí. <sup>16</sup> Má éno, nambe 'bí niì gbaànjé gbí òkò tí yo tí ndâ mbe kù kili ta rè mi Bìndi-Mbíri má a nawù ku, à niki éno máa yí kpolo tí nambe wó tí nò, wàa sè yo 'ví koṛo có gítí sè ndâ nawù ku ñinó ta ndâ 'duù mi ndú wálá nò.

<sup>17</sup> 'Bí có mi ye káká'i ji wò a ñinó máa, yo 'ví te duù mítí ndâ tó kpo 'duù ñinó tí ndâ kùro yo nò. Ye kù ni a ndâ kpo 'duù ñinó mbe 'vii tí ndâ 'duù ñinó náa à 'ví te duù mítí ndú gí nò. Yo delè 'ví ko mboo ndâ nèté mi ndú ji ndú. Co tí ndâ i 'dáá gí, yo 'ví te duù mítí ndâ ña ndâ tó kpo 'duù ñinó mbe kù ma có mi Mbíri, ta ndâ ñinó mbe kù nibà có mi Mbíri ta wotí tí nò. <sup>18</sup> Tacó à cu mí gbí wáràgà mi Mbíri éno máa, «À caka gbí nje mbe gbà deme ta wu ngo lá.» À gii cu 'bí máa, «Ko mboo nèté mi ndâ mbe bàkà nèté á ji ndú.»

<sup>19</sup> À má kpì ngbàngà tí 'bí kpo 'duù ji wò, wò 'ví ùnje gítí có tí nò lá, sè káa ñinó wò má 'di có tí nò 'do gbí nje ndâ 'duù go só, go ta'ò, kózò gi. <sup>20</sup> 'Bí 'duù gbaànjé gbí òkò tí ndâ kpo 'duù mi yo má nanaka muu wó mítí bà bàkà vò i, wò 'ví 'dè gbí vò i mi wó nò ji yí mí kùro ndâ mbè 'duù, tacó wàa ndâ 'bí ka wó kpo 'duù 'ví cì ta gúku bà bàkà ña i tí nò. <sup>21</sup> Ye kù see wò ji Mbíri, ye kù see wò ji Bìndi-Mbíri tí Jézù, ye delè kù see wò ji ndâ basili mi Mbíri, máa, wò 'ví kpolo tí ndâ có tí nó 'dáá náa ye 'dè ji wò nó ta kábà tí ndú. Wò delè 'ví njèè gbí òkò tí ndâ 'duù lá. <sup>22</sup> Gu gítí bà bàkà 'duù tí kùro ndâ mbe kili ta rè mi Bìndi-Mbíri lá.

Tacó ndâ 'duù bà go wò á muu wó. Kpolo tí lo 'do tí ndâ vò i 'dáá gî.

<sup>23</sup> Wò 'ví njù 've ngo mì lú lá. Wò ta o 'dáá gî 'ví ònòkò ngo njú-njú mì lo ta làmbu pe zùù-zùù éno, tí yee gítí gbí yì lo, delè tacó sé'i kù bàkà wò ká tà ndi ka wó.

<sup>24</sup> À kù ò wò i mì ndâ 'bí 'duù ká mítí nji ọ ndú. Káa ndâ 'bí 'duù a ndâ gbàà'và, wò bà bàkà a o tacó bà 'di gbí vò i mì ndú. <sup>25</sup> Tó i delè ká éno, à nguù lá. Káa 'duù kpétí má tala bà nguù tí wó tí, áá bà co ká co gí sè.

## 6

<sup>1</sup> Ndâ 'duù ònó tí ndâ i-zógó-zogo mì ndâ 'bí ka ndú nó 'ví te duù mítí ndâ mbe tí ndú, tacó wàa à 'ví volo ọ Mbíri lá, à delè 'ví no ta nje gítí bà òbà i mì ndoo lá. <sup>2</sup> Káa ndâ i-zógó-zogo ta mbe tí wó só má a ndâ mbe kù kili ta ọ mì Bindi-Mbíri, yí 'ví bàkà nèté ji mbe tí wó ta vò tàmuu, tacó náa ndâ yì a ndâ ná'vindí nò, lá. Ngé gí lá! Tacó 'duù tí nò mbe kù 'de gbolò i gbí nèté mì wó nò a ná'vindí wó tí mbe ùnje gítí Bindi-Mbíri, tí kpóló-kpolo 'duù mì Mbíri.

### *Ndâ sú bà òbà i ta ndâ kpo-kpò i*

Òbà ndâ có tí nò ji ndâ 'duù pétékè'i, yee tí o tí nó náa à ya gí gbí muu ndú gî, wàa ndú 'ví bàkà go ndâ có tí nò. <sup>3</sup> Káa 'bí 'duù má òbà 'bí ọ lókó-loko có mbe 'vii ta wu có mì Mbíri náa Bindi-Mbíri tí Jézù òbà ji ndoo nó lá, <sup>4</sup> 'duù tí nò kù luguu a tí wó, ta bà mòò ọ wó sínò. Yí delè ọ 'bí i gbaànjé ni lá. À gbí muu ọ ndâ 'duù tí nò a mà bà 'vee gbí ndâ i 'dáá gî. 'Bí ọ

i mì ndú delè a bà 'dè ndâ 'bí ña tende có mbe kù jò ndâ kii, ta mà, ta ngò, ta ndâ vò có, delè ta bà koṛo ndâ vò có ta nderè ndú wálá gbí òkò tí ndâ 'duù. <sup>5</sup> Nèté mì ndâ ña ndâ 'duù tí nò delè a bà ñònòkò muu ndâ 'duù ñinó ta muu tí ndú wálá, mbe dò 'bì ndú 'do tí yúcó gî, mbe kù si bà bàkà go có mì Mbíri tí i bà 'de ndâ kpo-kpò i gbí a muu to tí nó, nò.

<sup>6</sup> À dú káa yúcó máa, bà bàkà go có mì Mbíri kù je tó i me gbolò ji 'duù. Káa sè káa ñinó máa, 'duù tí nò 'ví dù me mbe gbolò njembí lá. <sup>7</sup> Te mí gbí muu lo éno máa, àá táánò jò ndoo me ta 'bí i 'bì ndoo 'do gbí yì lá. À delè wúnò bà duu ndoo me ta 'bí i 'bì ndoo lá. <sup>8</sup> Má éno, ndâ i-zó-zò, ta bòngò má kuu mì ndoo, à tè ta ndoo gî. <sup>9</sup> Tacó ndâ 'duù ñinó ta go ndâ kpo-kpò i tí ndú nó a ndâ ndò kècè mì ndâ i ñinó mbe kù yòngò ndâ 'duù gítí ndâ vò i nò. Ndú kù yuu miri ndú mí gbí wú, ta ndâ 'bí ña i ñinó ta gbí ndú wálá nó, ta bà dù ta go ndâ i mbe kù gî ji ndú ta vò i, mbe kù gbo nje ndú ta bà mii ndú. Ndâ i tí nò kù volo ndú gbí có mì gbolò njembí. <sup>10</sup> Tacó a bà dù ta gbolò njembí ká kù jò ndâ ña ndâ vò i tí nò 'dáá gî. A go ndâ kpo-kpò i ká gbì tàmuu ndâ 'bí 'duù kù gírì'o pàrángáá 'do tí kpokèjì mì yúcó. A delè káa go ndâ kpo-kpò i ká kù te sé'i me gbolò mí gbí njembí ndâ 'bí 'duù.

### *Páwòlò kpo-gbì-tà-tù Timàtèyò*

<sup>11</sup> Káa wò tí 'duù mì Mbíri 'ví kii'ba 'do tí ndâ ña ndâ vò i tí nò 'dáá gî, wò 'ví koṛo có bà dù tí tó 'duù mì Mbíri, wò delè 'ví koṛo có gítí bà bàkà go có mì Mbíri. Wó 'ví tee njembí lo mítí

Mbíri, wò 'ví zè ndâ 'duù ñìkì maa. Wò 'ví dù tí mbe kònò ndâ i, wò delè 'ví dù tí mbe 'dê njembí.

<sup>12</sup> Wò 'ví gò gó muu có mì Bìndi-Mbíri tí kpoò, tacó wàa wò 'ví 'de ta 'válá ñìnó mbe cee lá nò, tacó ñìnò a i tí nó táánò náa Mbíri tè'é tí lo gítí ta o tí nó náa wò tù ta bà tí lo tí 'duù mì Mbíri mí kùro ndâ 'duù nò. <sup>13</sup> Ye kù see wò ji Mbíri, bìndi ye gii see wò ji Jézù tí Bìndi-Mbíri, tí mbe dù tí 'dakò táánò kùro Pónísiyò Pilátò nó, <sup>14</sup> máa, wò 'ví bàkà ndâ i tí nó táánò náa a 'dè ji wò máa wò 'ví bàkà ndú nó ngbárángà'i, yee tí o bà gi Mbe tí ndoo, Jézù tí Bìndi-Mbíri káká'i.

<sup>15</sup> Yí bà gi ta o tí nó mbe 'vii gbí muu Mbíri tí nó, náa à kù ùlù yí, tí mbe kù zogo ndâ 'duù 'dáá gí, tí Gba tí nó náa 'bí gba muu to tí nó mbe me gbolò ndii yí wálá, tí Mbe tí ndoo, náa 'bí mbe tí ndoo muu to tí nó mbe me gbolò ndii yí wálá.

<sup>16</sup> À káa yí ta kpéetí wó ká dù tí ká. Ngba bàndò tí nó náa yí kù dù tí nó me i bà zeke ta ọ 'duù lá.

'Bí 'duù jé mbe ọ yí ta ọ wó wálá.

'Bí 'duù delè jé gí bà ọ yí ta ọ wó wálá.

À ùlù yí tí gba muu to tí nó kpòò ya tí .

Go-i-tí-nò.

<sup>17</sup> 'Bí có náa ye kù 'dè ji wò a ñìnó máa, wò 'ví 'dè có ji ndâ 'duù ñìnó tí ndâ mbe ndâ kpo-kpò i muu to tí nó nó, máa, ndú 'ví mba tí ndú lá. Ndú delè 'ví tee njembí ndú mítí ndâ kpo-kpò i mì ndú nò lá, tacó ndâ i tí nó ká go ngo díí. 'Dè có ji ndú máa ndú 'ví tee njembí ndú a i mítí Mbíri

tí mbe kù je ndâ i ñìnó mbe kù te líkí'o mítí ndoo ta o 'dáá gí nô. <sup>18</sup> 'Dè có ji ndú máa, ndú 'ví bàkà ndâ tó i, ndú 'ví dù tí ndâ mbe bàkà ndâ tó nèté, go bà dù tí ndâ mbe je i ji ndâ 'duù ta tó njembí, delè tí ndâ mbe 'viiki gbí bà je i ji ndâ 'bí 'duù lá. <sup>19</sup> Ndú má 'vala gbí ña kpokèjì tí nò, ndú bà kili ndâ tó i me gbolò gítí taàbé, náa go cèè 'válá má kuu tí ndú nò.

<sup>20</sup> Káa wò 'ví kpolo tí i tí nó táánò náa à je ji wò máa wò 'ví kpolo tí nô, Tìmàtéyò. Si bà yuu nje lo gí gbí ndâ có ñìnó náa ndú me ndâ có mì Mbíri lá nó, ta ndâ kponje ñónókó mì ndâ 'duù ñìnó mbe kù bàkà tí ndú tí ndâ mbe 'di gbí có mì Mbíri nó mí to. <sup>21</sup> Tacó ndâ 'bí mbe tè gí tàkò ña ndâ i tí nò gírì'o tí vò ña ñìnó 'do tí kpokèjì mì yúcó gí.

Mbíri 'ví konì yo 'dáá gí.



**Ngú bà toko nambeè mì Mbírì ta ndâ 'duù**  
**Ndogo: Ngú bà toko nambeè mì Mbírì ta ndâ 'duù**  
**New Testament**

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndogo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source  
files dated 29 Jan 2022

14424ae9-b5af-591e-814e-49316d8d74aa